

ЗАСТОСУВАННЯ СУЧАСНИХ ІНТЕРАКТИВНИХ ТЕХНОЛОГІЙ В ПРОЦЕСІ ПРАВОВОЇ ПІДГОТОВКИ УЧНІВ ПТНЗ

УДК 378.091.313

Юлія Колісник-Гуменюк, кандидат педагогічних наук, старший викладач кафедри освіти дорослих факультету перепідготовки та підвищення кваліфікації Національного педагогічного університету імені М.П. Драгоманова, м. Львів

ЗАСТОСУВАННЯ СУЧАСНИХ ІНТЕРАКТИВНИХ ТЕХНОЛОГІЙ В ПРОЦЕСІ ПРАВОВОЇ ПІДГОТОВКИ УЧНІВ ПТНЗ

Українське суспільство на сучасному етапі розвитку висуває високі матеріально-технічні потреби, які випереджають процеси соціальної і психологічної зрілості людей, їхні здатності до ведення діалогу, культури комунікації, активному самопізнанню і самовираженню. У зв'язку з цим змінюється характер і функції навчання, яке має не тільки дати знання, але й підготувати майбутніх спеціалістів, розвинути їхню здатність до самовираження, навчити нести відповідальність за свої вчинки.

У статті окреслено особливості інтерактивного навчання, обґрунтовано необхідність застосування сучасних інтерактивних технологій в процесі правової підготовки учнів ПТНЗ, окреслено переваги використання інтерактивних технологій, які є важливою складовою навчання та спрямовуються на загальний, інтелектуальний, духовний, фізичний та культурний розвиток молоді.

Ключові слова: учні, професійно-технічні навчальні заклади, інновація, технологія інтерактивного навчання, правова підготовка.

Лит. 5.

Юлия Колисник-Гуменюк, кандидат педагогических наук, старший преподаватель кафедры образования взрослых факультета переподготовки и повышения квалификации Национального педагогического университета имени М.П. Драгоманова, г. Львов

ПРИМЕНЕНИЕ СОВРЕМЕННЫХ ИНТЕРАКТИВНЫХ ТЕХНОЛОГИЙ В ПРОЦЕССЕ ПРАВОВОЙ ПОДГОТОВКИ УЧАЩИХСЯ ПТУ

Украинское общество на современном этапе развития предъявляет высокие материально-технические потребности, которые опережают процессы социальной и психологической зрелости людей, их способности к ведению диалога, культуры коммуникации, активному самопознанию и самовыражению. В связи с этим меняется характер и функции обучения, которое должно не только дать знания, но и подготовить будущих специалистов, развить их способность к самовыражению, научить нести ответственность за свои поступки.

В статье обозначены особенности интерактивного обучения, обоснована необходимость применения современных интерактивных технологий в процессе правовой подготовки учащихся ПТУ, определены преимущества использования интерактивных технологий, которые являются важной составляющей обучения и направляются на общее, интеллектуальное, духовное, физическое и культурное развитие молодежи.

Ключевые слова: учащиеся, профессионально-технические учебные заведения, инновация, технология интерактивного обучения, правовая подготовка.

Yuliya Kolisnyk-Humenyuk, Ph.D. (Pedagogy), Senior Lecturer of the Adult Education Department Faculty of Retraining and Advanced Training National Mukhlaylo Drahomanov Pedagogical University, Lviv

THE APPLICATION OF MODERN INTERACTIVE TECHNOLOGIES IN THE PROCESS OF LEGISLATIVE TRAINING OF STUDENTS OF VET INSTITUTIONS

Ukrainian society at the present stage of development puts the high material and technical needs that are ahead of processes of social and psychological maturity of the people, their ability to make dialogue, culture of communication, an active self-knowledge and self-expression. In this regard, the nature and function of education have changed which should not only give knowledge but also prepare the future professionals to the development of their ability to express themselves, to learn how to take responsibility for their actions.

The article outlines the features of interactive learning, grounds the necessity of application of modern interactive technologies in the legislative training of VET students, outlines the benefits of using the interactive technologies that are an important part of education and are directed on general, intellectual, spiritual, physical and cultural development of young people.

Keywords: students, the vocational and technical education, an innovation, an interactive learning technology, legislative training.

Постановка проблеми. Правова підготовка є важливою складовою ідейно-політичного та морального виховання молоді. Мета правової підготовки полягає у формуванні правового світогляду, правової свідомості та правової культури; надання

ЗАСТОСУВАННЯ СУЧАСНИХ ІНТЕРАКТИВНИХ ТЕХНОЛОГІЙ В ПРОЦЕСІ ПРАВОВОЇ ПІДГОТОВКИ УЧНІВ ПТНЗ

учням знань, умінь, необхідних для існування й ефективного функціонування в сучасному демократичному суспільстві, життя в умовах державного влаштування, коли доводиться вступати у відносини з владою, з її органами й іншими політичними інституціями, перебувати у взаємодії і відповідальній співпраці з ними.

Ігнорування закону, протиставлення прав і обов'язків, свідчить про відсутність належної правової культури, і тим самим про відсутність належного правового виховання сучасної молоді. Тому завдання правової підготовки полягає у дотриманні трьох функцій: пізнавальної, спрямованій на підвищення рівня юридичних знань, правової обізнаності, поінформованості; оцінну – пов'язану з оцінкою власних поглядів у ставленні до норм права і спрямовану на формування поваги до закону; регулятивну – спрямовану на забезпечення правомірної поведінки, охорони і підтримки правопорядку. Тому завданнями правової підготовки є: поширення юридичних знань, підвищення їх рівня, формування поваги до закону і досягнення правомірної поведінки, підтримка правопорядку і розвиток соціально-правової активності [4, 76].

Правова підготовка є необхідною умовою свідомої реалізації особистості прав і свобод, дотримання норм правової та моральної відповідальності, знання і виконання власних обов'язків. Правова підготовка молоді сприяє подоланню правового нігілізму, аморальних дій, протиправної поведінки. Перед сучасною педагогікою постає завдання пошуку новітніх шляхів організації процесу правової підготовки особистості, формування активного суб'єкта педагогічної взаємодії.

Правова підготовка покликана: розширювати знання учнів про правові процеси та явища суспільного життя, про права, свободи і обов'язки людини і громадянина, про основи життя суспільства, формувати громадянську позицію людини, її соціально-політичні орієнтації; вдосконалювати готовність учнів захищати свої права і права інших людей, будувати індивідуальну і колективну діяльність; правова освіта здійснюється і у процесі профільного навчання – викладанні курсів правознавства, історії держави і права, спецкурсів.

Мета статті полягає в огляді проблеми правової підготовки учнів ПТНЗ, розкритті питання педагогічної взаємодії при суб'єкт-суб'єктних відносинах між дитиною та педагогом, шляхом застосування сучасних інтерактивних технологій.

Аналіз останніх досліджень і публікацій.

Питанню правового захисту дітей та молоді присвячені праці (І. Ковчина, Ж. Петрович, О. Полякова), включення індивіда в систему правовідносин (В. Воднік, Л. Герасіна, Н. Осіпова), правового розвитку особистості (В. Гуріч, В. Загрева, В. Швачка). Дидактичні аспекти правового виховання (В. Берман, М. Данилов, В. Краєвський, О. Наровлянський, Б. Подзолков та ін.), специфіку правового виховання в позаурочній, позакласній і позашкільній навчально-виховній роботі (Г. Давидов, В. Дубровський, В. Іови, О. Пометун, О. Суслова, О. Семіколенова, А. Сиротенко, Л. Твердохліб, М. Фіцула та ін.), правову відповідальність особистості розглядали (І. Бех, Б. Кобзар, Є. Постовойтов, М. Савчин, В. Сухомлинський та ін.).

Виклад основного матеріалу дослідження.

Сучасний світ характеризується стрімким соціальним, технологічним і політичним розвитком, який потребує від людини здатності робити духовно-моральний вибір, бути мобільним та відповідальним у прийнятті рішень, бути комунікативним та успішним. Серед найбільш важливих якостей сучасної людини виділяються активна розумова діяльність, критичність, бажання здобувати знання самостійно. Тому сучасна професійно-технічна освіта має широкого застосовувати нові технології навчання, ставлячи акцент на більш активні види самостійної індивідуальної роботи.

Реформування освіти в Україні зумовило корінні зміни у навчальному процесі, навчальні заклади України впроваджують новітні технології навчання, серед яких: комп'ютерне та дистанційне навчання, методи проектів, інтерактивні методики. Нові форми навчання розвивають і нові відносини між педагогами та учнями, нові суб'єкт-суб'єктні стосунки. Саме групова форма роботи, що набула популярності в навчальних закладах, сприяє особистісно-орієнтованому навчанню, яке вимагає розроблення і науково обгрунтованого змісту і методики організації навчально-виховного процесу. Сучасна педагогічна наука перебуває у пошуку таких технологій навчання, які б забезпечили всебічний розвиток особистості.

Дослідивши основні історичні етапи розвитку педагогіки слід зазначити, що першим виникло індивідуальне навчання. Учні спілкувались з учителем і виконували всі завдання індивідуально. На зміну йому приходять індивідуально-групове навчання. Вчитель навчав групу дітей, однак навчальна робота мала індивідуальний характер. Наприкінці XVI – на початку XVII ст. у братських школах України

ЗАСТОСУВАННЯ СУЧАСНИХ ІНТЕРАКТИВНИХ ТЕХНОЛОГІЙ В ПРОЦЕСІ ПРАВОВОЇ ПІДГОТОВКИ УЧНІВ ПТНЗ

виникло групове навчання. У 20-х роках ХХ ст. в Україні виник новий спосіб навчання – колективний. Навчання відбувалось у формі організованого діалогу пар учнів, які, вивчивши різноманітні теми, по черзі навчали один одного. Елементи цієї форми навчання використовуються в сучасній освіті.

Інтерактивні методики навчання – це спеціальна форма організації пізнавальної та комунікативної діяльності, під час якої учні мають можливість розуміти і рефлектувати з приводу того, що вони знають і думають. Форми інтерактивного навчання залежить від мети заняття та форм організації навчальної діяльності учнів: кооперативне навчання (робота в парах, робота в малих групах, “Карусель”, “Акваріум” тощо); колективно групове навчання (“Мікрофон”, незакінчені речення, “Ажурна пилка”, “Мозковий штурм”, “Навчаючи-вчуся”, та ін.); ситуативне моделювання (імітаційні ігри, рольова гра, драматизація та ін.); опрацювання дискусійних питань (метод ПРЕС, “Займи позицію”, дискусія тощо).

Теорії розвивального навчання досліджували (В. Давидов, О. Дусавицький). Застосування інтерактивних методів навчання (В. Жирова, М. Кларін, Т. Кошманова, Л. Пуховська та ін.); специфіка і завдання інтерактивних технологій навчання в освіті України розглядали (К. Баханов, І. Дичківська, О. Комар, О. Пометун, Л. Пироженко та ін.). Велику увагу дослідників привертають ігрові методи навчання в сучасній освіті, так, Л. Андреева аналізувала дидактичні ігри як засіб розвитку професійно значущих якостей майбутнього спеціаліста; Г. Бударіна – рольову гру як засіб формування професійної комунікативності учнів; С. Мельникова, А. Панченков, Т. Ремех, В. Трайнів узагальнюють методологію розроблення і проведення ділових ігор.

Вітчизняні та зарубіжні дослідники приділили достатню увагу проблемі інноваційної діяльності освітніх закладів. Проблема педагогічної інноватики на сучасному етапі розвитку знайшли своє відображення в роботах К. Ангеловські, І. Богданової, Л. Даниленко, М. Кларіна, В. Паламарчук, І. Підласого, А. Пригожина, В. Сластьоніна, К. Роджерса та ін.

Інтерактивне навчання – це спеціальна форма організації пізнавальної діяльності, яка має конкретну, передбачувану мету – створити комфортні умови навчання, за яких кожен учень відчує свою успішність, інтелектуальну спроможність.

Використання терміну “інтерактивний” у літературі не є сталим, зустрічаються й такі

трактування, як “інтерактивне навчання”, “інтерактивна технологія”, “сукупність технологій”, “інтерактивні форми” та ін. Спільним є те, що мова іде саме про процес спілкування, в якому відбувається обмін інформацією, вміннями, досвідом між учнями та педагогом або між учнями. Навчальний процес відбувається за умови постійної, активної взаємодії всіх учнів, це співнавчання, взаємонавчання, де всі учасники процесу є рівноправними суб’єктами навчання, розуміють що вони роблять, рефлектують з приводу того, що вони знають, уміють і здійснюють.

Стратегії навчання можна поділити на три основні види: пасивні, активні та інтерактивні [3]. Безумовно, будь-якому навчанню притаманна активність, адже слухання, сприймання інформації – це теж активність. Однак у процесі навчання треба значно більше, ніж слухати, необхідно читати, писати, обговорювати, брати участь у вирішенні проблем, спостерігати, практикуватися та отримувати зворотній зв’язок [5].

Пасивні методи передбачають, що учень виступає в ролі “об’єкта” навчання, повинен засвоїти і відтворити матеріал, який передав йому вчитель, текст підручника тощо (лекція-монолог, читання, пояснення, демонстрація та відтворююче опитування). За таких умов учні не спілкуються між собою й не виконують творчих завдань. Натомість активні методи стимулюють пізнавальну активність і самостійність учнів, які виступають “суб’єктом” навчання, виконують творчі завдання, вступають у діалог з педагогом.

У пасивних вчителів є головним організатором, пропонує наперед складений план, особисто контролює всі дії учнів, розподіляє між ними необхідну інформацію.

В активних стратегіях, що керується вчителем, учні опановують необхідні знання, уміння й навички для їхньої професійної діяльності. Активні методи навчання – це навчання через діяльність; діалогічне спілкування як між вчителем та учнем, так і між самими учнями. Ефективність впровадження інтерактивного навчання на уроках права зростає за умови, що вчитель правильно і доцільно підбирає методи інтерактивного навчання, керуючись психологічними та особистісними рисами учнів, а також планує урок з урахуванням індивідуальних особливостей кожного з учнів, таких як темперамент, розвиток мислення та мовлення, пам’яті, уваги, уяви.

Використовуючи інтерактивні методи навчання, вчитель лише регулює навчально-виховний процес. В учнів з’являються додаткові

ЗАСТОСУВАННЯ СУЧАСНИХ ІНТЕРАКТИВНИХ ТЕХНОЛОГІЙ В ПРОЦЕСІ ПРАВОВОЇ ПІДГОТОВКИ УЧНІВ ПТНЗ

джерела інформації: книги, словники, енциклопедії, збірки законів. Під час інтерактивного навчання учні працюють у групах, між завданнями існує взаємозалежність, а результати роботи учнів доповнюють один одного, дія вчителя не пряма, а опосередкована. При інтерактивній стратегії викладання міняється сама атмосфера заняття, відбувається відхід від звичних вимог до дисципліни. У сучасному педагогічному процесі вчителі мають можливість використовувати різноманітні методи навчання, але, незважаючи на це, система нетрадиційних занять складає лише 3 %, що недостатньо і неефективно, хоча доведено, що саме ці форми сприяють підвищенню якості навчання учнів, розширюють можливості саморозвитку особистості учнів та вчителів [2, 12].

Важливо враховувати, що кожен суб'єкт навчання потребує застосування індивідуального методу, адже одні можуть читати про себе, інші у групі, декому потрібна загальна тиша, інші можуть навчатись у колективі. Дехто віддає перевагу візуальному, інші сприймають на слух, на дотик, або рухаючись. Дехто має чудову зорову пам'ять і запам'ятовує друкований текст, інші ж навчання легше сприймають у спілкуванні в інтерактивній групі. Інтерактивність є також характерологічною особливістю сучасних інформаційно-комунікаційних технологій, що сприяє встановленню суб'єкт-суб'єктної взаємодії вчителя та учнів на основі активізації процесів емпатії, рефлексії, почуттів співпереживання, співчуття тощо [1, 51]. Ознаками інтерактивного навчання є: зосередження на потребах і самоцінності особистості, надання пріоритету індивідуальності, співпраця, співтворчість між учнями та вчителем, удосконалення педагогічних відносин.

Висновки з даного дослідження. Інформаційне суспільство потребує від фахівців: інтелектуального (конструктивне мислення) і креативного (творче мислення) розвитку; розвитку комунікативних здібностей на основі

виконання спільних проєктів; професійного розвитку (формування умінь приймати оптимальні професійні рішення під час комп'ютерних ділових ігор); розвитку навичок дослідницької діяльності; формування інформаційної культури.

При використанні інтерактивних методів навчання в учнів зростає рівень знань, розвивається логічне мислення, зв'язне мовлення, пам'ять, увага, здатність до самостійного пошуку інформації, самоаналізу, навчаються бути лаконічними, слухати інших, з повагою ставитися до думки співрозмовників, формується вміння спілкуватися в колективі, вміння товаришувати та допомагати, з'являється вмотивованість навчання, зацікавленість предметом.

1. Біла книга національної освіти України / [Т.Ф. Алексєєнко, В.М. Аніщенко, Г.О. Балл та ін.]; за заг. ред. акад. В.Г. Кременя; НАПН України. – К.: Інформ. системи, 2010. – 342 с.

2. Боровская О.Р. Использование интерактивных форм при изучении исторических реалий / О.Р. Боровская // История (Первое сентября). – 2001. – № 11. – С. 12 – 13.

3. Иоффе А.Ф. Помогите сделать это самому. Дисциплина – пережиток прошлого [Електронний ресурс] / А.Ф. Иоффе // Учительская газета. – Режим доступу: <http://www.ug.ru/03.04/ru4.htm>.

4. Коваленко Д.В. Правове виховання студентів-іноземців в інженерно-педагогічному навчальному закладі в умовах полікультурної освіти в Україні / Д.В. Коваленко // Багатоманітність культур як педагогічна проблема: збірник наукових статей / Бердянський державний педагогічний університет; укладач Гуренко О.І. – Бердянськ: Видавець: Ткачук О.В., 2015. – С. 75 – 78.

5. Шахов В.І. Психолого-педагогічні основи активних методів навчання: наукове видання / В.І. Шахов // ВДПУ ім. М. Коцюбинського. Наукові записки. Серія: Педагогіка і психологія. – Вінниця, 2006. – Вип. 18. – С. 76 – 82.

Стаття надійшла до редакції 20.09.2016

*“При речі ніколи не повертаються назад: час, слово, можливість.
При речі в житті ненадійні: влада, удача, стан.
При речі руйнують людину: вино, гордія, злість.
При речі найважче сказати: я люблю тебе, прости, допоможи мені”.*

Християнське повчання

